

The background of the entire page is a photograph of a diverse group of young people. In the foreground, a young woman with long brown hair is smiling and holding a white smartphone to take a selfie. Behind her, several other young people are visible, some looking at the phone and others looking towards the camera. The group appears to be outdoors in a park-like setting with trees and buildings in the background.

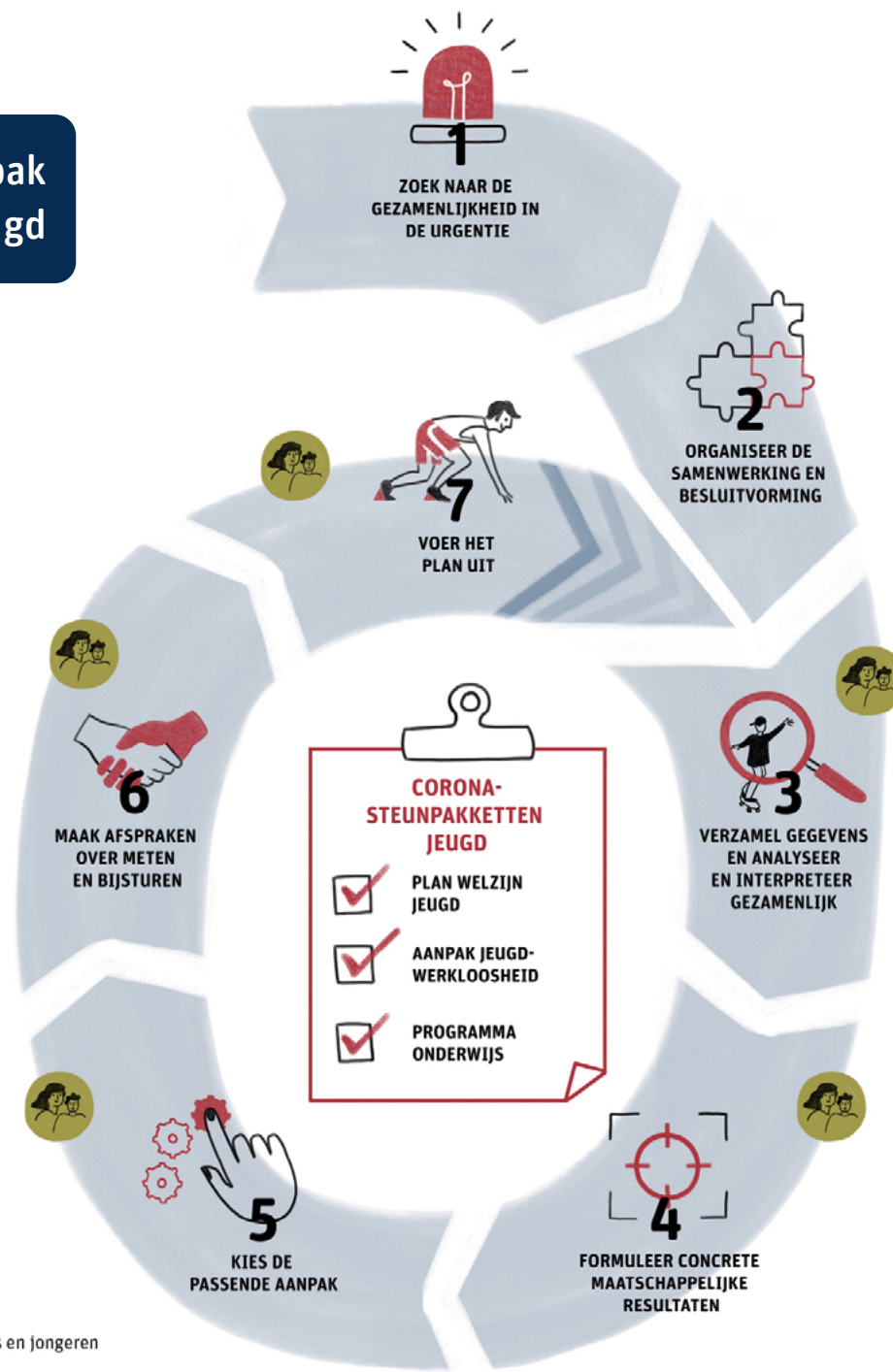
Herstel en perspectief voor de jeugd

Werkbladen bij het stappenplan voor een samenhangende aanpak
corona-steunpakketten jeugd

Stappenplan voor een samenhangende aanpak corona-steunpakketten jeugd

Betrek ouders en jongeren

Voor wie zijn deze werkbladen?

Deze werkbladen zijn bedoeld voor gemeenten en onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs) die voor de gezamenlijke opgave staan om een plan te maken rondom het herstel en perspectief voor de jeugd na corona-tijd. Deze werkbladen zijn de praktische vertaling van het stappenplan voor een samenhangende aanpak van de corona-steunpakketten jeugd. Vind een overzicht van het stappenplan [hier](#) >

Het stappenplan en de werkbladen geven handvatten om vanuit een gezamenlijke analyse te komen tot een samenhangende aanpak voor de corona-steunpakketten. Om zo te helpen de krachten te bundelen, beter te doen wat kinderen en jongeren nodig hebben, de gezamenlijke opgave te vertalen naar een concreet plan en duurzame resultaten te bereiken voor kinderen en jongeren. Het stappenplan en bijbehorende werkbladen zijn opgedeeld in zeven stappen:

1. [Zoek naar de gezamenlijkheid in de urgentie](#) >
2. [Organiseer de samenwerking en besluitvorming](#) >
3. [Verzamel gegevens en analyseer en interpreteer ze gezamenlijk](#) >
4. [Formuleer concrete maatschappelijke resultaten](#) >
5. [Kies de passende aanpak](#) >
6. [Maak afspraken over meten en bijsturen](#) >
7. [Voer het plan uit](#) >

Op elk werkblad geven we meer informatie en handvatten om deze stap gezamenlijk met gemeenten en onderwijs te gaan zetten. Dit stappenplan is geen blauwdruk, maar biedt een leidraad voor een continu proces van leren en verbeteren.

Aan de slag!

Stap 1

Zoek naar de gezamenlijkheid in de urgentie

Doel van deze stap

Een doelgerichte en samenhangende aanpak heeft meer slagkracht dan afzonderlijke initiatieven en draagt bij aan langjarig herstel en perspectief voor kinderen en jongeren.

Resultaat na deze stap

Als samenwerkingspartners weten we welke opgave voor ons ligt, erkennen we dat dit een gezamenlijke opgave is en voelen we de urgentie om er samen mee aan de slag te gaan.

Doorlopende stap: betrek jongeren en ouders

Wanneer we in het stappenplan en de werkbladen spreken over ‘jongeren en ouders’ dan bedoelen we ‘kinderen, jongeren, ouders en opvoeders’.

In alle stappen van dit proces is het perspectief van jongeren en ouders essentieel. Zij kunnen immers zelf aangeven wat er nodig is en waar ze behoefte aan hebben, en spelen zelf een belangrijke rol bij het herstel en perspectief. Door jongeren en ouders de ruimte te geven, kan er partnerschap ontstaan. Maak daarom met elkaar afspraken over hoe ouders en jongeren gedurende het hele proces betrokken worden.

Lees hier meer informatie en tips over het betrekken van jongeren en ouders:

[Handreiking duurzame jongerenparticipatie \(Nji\)](#)

[Wat werkt bij partnerschap met ouders? \(Nji\)](#)

[Van vink naar vonk: geleerde lessen over ouderbetrokkenheid in de aanpak Met Andere Ogen Participatie \(ZonMw\)](#)

Gaandeweg bepalen van de opgave

Wat is onze gezamenlijke opgave? Tip: Probeer niet om deze opgave of het gezamenlijke vraagstuk perfect tot in de puntjes te verwoorden. We gaan hier in stap 3 op verder.

Wat valt ons op bij dit vraagstuk?
Tegen welke kwesties lopen we aan?

Waarom vinden we het belangrijk om gezamenlijk aan de slag te gaan?

Hebben we duidelijk welke middelen beschikbaar zijn vanuit de corona-steunpakketten Jeugd? De laatste informatie hierover vind je op de [pagina Overzicht steunpakketten Jeugd](#)

Stap 2

Organiseer de samenwerking en besluitvorming

Doel van deze stap

Voor de gezamenlijke opgave is samenwerking nodig tussen mensen en organisaties vanuit verschillende werkvelden. Voor duurzame effecten is daarnaast structurele verankering belangrijk in de bestaande organisatiestructuur en in regulier beleid en uitvoering.

Resultaat na deze stap

We hebben bepaald waar en bij wie de regie ligt en wie overzicht houdt over alle relevante netwerken. Ook hebben we afspraken gemaakt over het proces van plan-ontwikkeling, besluitvorming en borging op de lange termijn.

Wat is onze gezamenlijke opgave?

Welke netwerken en verbanden hebben we nodig?

Hieronder vind je een overzicht van netwerken en verbanden waar je aan kunt denken.

Circuits en netwerken	Thema	Deelnemende partijen
☐ Lokaal Educatieve Agenda (LEA)	Onderwijsachterstandenbeleid Onderwijshuisvesting Leerlingenvervoer Leerplicht	Gemeenten, schoolbesturen, Kinderopvang en peuterspeelzalen
☐ Regionaal Educatieve Agenda (REA)	Onderwijsachterstandenbeleid Onderwijshuisvesting leerlingenvervoer Leerplicht	Gemeenten, schoolbesturen Samenwerkingsverbanden
☐ Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) Passend Onderwijs & Jeugd	Ondersteuningsplan Passend Onderwijs & Jeugdplan	Gemeenten, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, Mbo-instellingen
☐ Arbeidsmarktregio's	Werk en inkomen (o.a. schuldhulpverlening en armoedebestrijding)	Uitvoeringsorganisatie sociale dienst, onderwijs, bedrijfsleven, sociaal werkbedrijf
☐ Overleg arbeidsmarktregio's	Overgang/aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	Gemeenten, schoolbesturen V(S)O, Mbo-instellingen, bedrijfsleven
☐ Overleg Regionale Meld- en coördinatiepunten (RMC) regio's (evt. jongerenloket)	Voortijdig schoolverlaters	Gemeenten, Schoolbesturen V(S)O, Mbo-instellingen, Samenwerkingsverbanden
☐ Portefeuillehouders (regionaal) overleg Contract- managers (regio) gemeenten (inkoop relatie); overleg tijdens inkoop en eventuele ontwikkeltafels	Jeugdbeleid (o.a. lokale teams, jeugdhulp, JB/JR) en Wmo (voor 18-27 jaar)	Gemeenten, jeugdhulp aanbieders
☐ Gemeentelijke accounthouders (inkoop-subsidie relatie)	Jeugdgezondheidszorg (o.a. jeugdarts en – jeugdverpleegkundige)	Gemeenten, GGD

Stap 2

Organiseer de samenwerking en besluitvorming

Overzicht benodigde netwerken en verbanden - vervolg

Circuits en netwerken	Thema	Deelnemende partijen
☐ Gemeentelijke accounthouders (inkoop-subsidie relatie). Nu steeds vaker verenigd via een lokaal preventie-akkoord. Zie Lokale Preventieakkoorden VNG	Welzijn (incl. jongerenwerk, buurt- en clubhuis, verenigingen)	Gemeenten, gecontracteerde Welzijnspartner, maatschappelijke partners als: sport, kunst en cultuurverenigingen, scouting, jongerenwerk, kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie (vve)
☐ Gemeentelijke accounthouders	Preventief jeugd(gezondheids)beleid	Gemeenten (evt. Jongeren op Gezond Gewicht gemeente (JOGG)), onderwijs (gezonde school), Welbevinden
☐ Ketenoeverleg veiligheid	Veiligheid en leefomgeving (sociale en fysieke veiligheid zoals aanpak huiselijk geweld)	Burgemeester, politie, Veiligheidshuis, Veilig Thuis, OM, slachtofferhulp
☐		

De ambitie is om deze samenwerking ook op langere termijn goed in te kunnen zetten.
Geef daarom alvast antwoord op de volgende vragen

Welk netwerk/verband/circuit is leidend om langjarig herstel en perspectief voor jeugd te bevorderen?

Welke partijen betrekken we bij ons plan?

Wat is een logische samenstelling voor in onze regio?

Stap 2

Organiseer de samenwerking en besluitvorming

Op welke plek ligt het voor de hand om deze opgave bestuurlijk en beleidsmatig vorm te geven? Waar is goede samenwerking en de energie om aan de slag te gaan? Bij welke partner(s) ligt de regie?

Hoe vinden we de goede mensen voor deze werkgroep? Wie onderneemt hierin actie?

Wie zorgt voor de organisatie: zoals een agenda, vastleggen van besluiten, planning?

Waar vindt besluitvorming plaats, tussen de organisaties en intern (zoals onderwijs, welzijn, sport, veiligheid, cultuur)?

Stap 3

Ga in gesprek over de gezamenlijke analyse van de staat van de jeugd

Doel van deze stap

Je kunt pas gericht beleid inzetten als je weet hoe het met kinderen en jongeren gaat en wat zij nodig hebben voor herstel en perspectief. De analyse van het welbevinden van kinderen en jongeren moet dan ook samen met alle partners én met kinderen en jongeren worden gedaan.

Resultaat na deze stap

We hebben het gesprek gevoerd over een gezamenlijke analyse: hoe gaat het met kinderen en jongeren in onze regio/gemeente?

Belangrijke vragen vooraf

Hoe betrekken we jongeren / ouders bij deze stap?

Analyse: verzamelen van gegevens

Hoe gaat het met de kinderen en jongeren in onze gemeente? Dit kan verschillen per school, klas, gebied, wijk en kind.

Analyse vanuit de scholen

Wat zijn zorgen en kansen vanuit de scholen?

Scholen zijn binnen het NPO aan zet om een schoolscan te maken. Eén van de drie domeinen van deze scan richt zich op de sociaal-emotionele ontwikkeling en welbevinden. Kijk voor deze gezamenlijke opgave vooral naar de praktijkkaart Welbevinden van het NPO.

[Aan de slag met de schoolscan via het stappenplan van het ministerie van OCW.](#) In de schoolscan ga je al aan de slag met een stuk interpretatie van de gegevens. Deze kan je vervolgens gebruiken in het gezamenlijke gesprek hierover (zie volgende pagina van dit stappenplan).

Analyse vanuit gemeenten

Wat zijn zorgen en kansen... in onze gemeente?

1. Wat weten we van hoe het gaat met de jeugd vanuit landelijk onderzoek?

Bekijk [Overzicht onderzoeken naar de impact van de coronacrisis op jongeren en gezinnen](#) en [Dashboard Dashboard Sociale Impact Corona | VNG](#)

2. Welke lokale cijfers hebben we?

Tip: bekijk de gegevens GGD onderzoek kind/jeugd, de gemeentelijke registratie over bijvoorbeeld bijzondere bijstand of het aantal en type hulpvragen bij de toegang.

Hulp nodig? Gebruik [Blok 1 van het Nji kwaliteitskompas](#) als leidraad.

Stap 3

Ga in gesprek over de gezamenlijke analyse van de staat van de jeugd

In gesprek: gezamenlijke interpretatie van de gegevens

We hebben vanuit de vorige stap de landelijke en lokale cijfers en cijfers uit het onderwijs opgehaald. Deze gaan we nu gezamenlijk bespreken en interpreteren met partners uit de regio. Zo toetsen we of ons beeld klopt.

Bedenk als werkgroep met wie je in gesprek gaat

Met welke partners in onze regio gaan we in gesprek om hun signalen en beelden over de staat van de jeugd op te halen? Bespreek dit met alle partners van het plan.

Kies in eerste instantie voor partners die een belangrijke plek innemen in de gemeenschap en die gemotiveerd zijn om bij te dragen aan dit gemeenschappelijke doel. Een overzicht met mogelijke gesprekspartners staat in het overzicht [opgroeien in Nederland](#).

Betrek ook jongeren en ouders bij dit gesprek.

Vragen tijdens het gesprek

Ga in het gezamenlijke gesprek met partners uit de regio aan de slag met onderstaande vragen:

Welke aanvullende signalen hebben we vanuit de praktijk over hoe het nu gaat met de jeugd?

Herkennen wij het beeld vanuit de opgehaalde cijfers?

**Kunnen we het beeld verklaren?
Wat is het verhaal achter de cijfers?**

Wat vinden we ervan? Zouden we dit willen verbeteren?

Stap 3

Ga in gesprek over de gezamenlijke analyse van de staat van de jeugd

Gezamenlijke zorgen en kansen

Nu we als gemeenten, onderwijs en maatschappelijke partners een gezamenlijk beeld hebben van hoe het met onze jeugd gaat, waar zien we dan de zorgen en kansen?

Wat zijn onze belangrijkste zorgen over de kinderen en jongeren in onze regio of gemeente? De zorgen kunnen verschillend zijn per school, klas, gebied, wijk en kind.

Wat zien we als belangrijkste kansen voor de kinderen en jongeren in onze regio of gemeente? De kansen kunnen verschillend zijn per school, klas, gebied, wijk en kind.

Stap 4

Formuleer concrete maatschappelijke resultaten

Doel van deze stap

Om te bepalen of de gezamenlijke inzet effectief is, is het nodig om de gezamenlijke opgave te vertalen naar concrete maatschappelijke resultaten voor kinderen en jongeren. Aan de hand van indicatoren kun je zien, merken en weten of je op de goede weg bent met het realiseren van de beoogde resultaten.

Resultaat na deze stap

We hebben concrete beoogde maatschappelijke resultaten voor kinderen en jongeren geformuleerd, met bijbehorende indicatoren.

Belangrijke vragen vooraf

Hoe betrekken we jongeren / ouders bij deze stap?

Tip: Neem de zorgen en kansen vanuit stap 3 als uitgangspunt bij het beantwoorden van deze vragen.

Wat willen we voor en met onze jeugd bereiken?

Zie ook Blok 2: Maatschappelijk resultaat van het kwaliteitskompas

Wat is er over 3 jaar anders (resultaten kinderen en jongeren) dan nu?

Stap 4

Formuleer concrete maatschappelijke resultaten

Vanuit voorgaande vragen: op welke doelgroep en welke (sub)groepen willen we ons richten? (Zo concreet mogelijk)

Keuzes maken (vanuit het geld dat beschikbaar is)
Waar gaan we het meeste verschil maken?

Welke resultaten zijn haalbaar? Hoe meet je dat? Welke indicatoren hanteren we?

Haalbaar resultaat:
Haalbaar resultaat:
Haalbaar resultaat:

Indicator:
Indicator:
Indicator:

Hulp nodig?

[Gebruik Blok 2: Maatschappelijk resultaat van het Nji kwaliteitskompas >](#)

Stap 5

Kies de passende aanpak

Doel van deze stap

Op basis van de beoogde maatschappelijke resultaten kunnen de meest passende activiteiten, aanpakken en interventies worden bepaald. Het is raadzaam om daarbij gebruik te maken van kennis over hoe we de effectiviteit van deze aanpakken kunnen vaststellen.

Resultaat na deze stap

We hebben een keuze gemaakt voor de meest passende aanpak die nodig is om de maatschappelijke resultaten voor kinderen en jongeren te realiseren, en wie deze uitvoert.

Belangrijke vragen vooraf

Hoe betrekken we jongeren / ouders bij deze stap?

Welke aanpakken en programma's worden al uitgevoerd in onze regio/gemeente en lopen goed?

Ga na welke interventies of activiteiten jullie gezamenlijk willen inzetten. Gebruik hiervoor ook de [NPO menukaart](#) >

Leestip: Rapport '[Werken aan mentale gezondheid van jongeren](#)'. Dit rapport beschrijft interventies in de schoolcontext, die gericht zijn op het versterken van het mentale welbevinden van kinderen en jongeren.

Stap 5

Kies de passende aanpak

Aan de slag met nieuwe interventies of activiteiten

Ga je voor nieuwe interventies of activiteiten, check dan eerst de databank en database.

[Databank effectieve jeugdinterventies >](#)

[Database van het loket Gezond leven >](#)

Aan de slag met huidige interventies of activiteiten

Ga je aan de slag met huidige interventies of activiteiten, score ze dan op onderstaande bouwstenen voor effectiviteit.

Een uitgebreide uitleg over onderstaande bouwstenen vind je hier: [Bouwstenen effectiviteit - Transformatie jeugdhulp | Nji](#)

☐ Doelgericht	De aanpak is doelgericht. De doelgroep is helder en er is duidelijk wel probleem moet worden opgelost en dat de aanpak hieraan bij draagt.
☐ Lokaal passend	Sluit aan bij wat er leeft en speelt op school, in de wijk, op de sportclub, in buurtcentra. Maak gebruik van lokale mogelijkheden en lokaal aanbod.
☐ Samenhangend	Aandacht voor alle leefdomeinen van een jongere zoals de wijk, school, vrije tijd, online, en het gezin. Een samenhangend pakket aan activiteiten levert meer effect op dan allerlei losse projecten.
☐ Lerend	Meet de effecten van de aanpak, bespreekt de resultaten als doel om ervan te leren en de aanpak te verbeteren.
☐ Onderbouwd	Benut wetenschappelijke kennis over wat werkt om te onderbouwen welke activiteiten zinvol zijn en welke niet. Bij inzet van nieuwe activiteiten? Check dan de interventies uit de databank en de database.
☐ Professionals zijn toegerust	Professionals staan achter de aanpak. Zij voelen zich toegerust om hun opdracht uit te voeren, waarbij voldoende ruimte is om te leren en te reflecteren.
☐ Duurzaam	De aanpak is verankerd in de reguliere onderwijspraktijk en alle domeinen van het gemeentelijke beleid.

Stap 6

Maak afspraken over meten en bijsturen

Doel van deze stap

Als je het proces, de output en de outcome met regelmaat bespreekt en er op bijstuurt, voer je een lerende beweging. Dit draagt bij aan betere resultaten.

Resultaat na deze stap

We hebben afspraken gemaakt om de inzet, activiteiten en resultaten van het plan voor kinderen en jongeren te monitoren. Deze worden ingezet om doorlopend te toetsen of de beoogde aanpak effectief is en op tijd te kunnen bijsturen.

Belangrijke vragen vooraf

Hoe betrekken we jongeren / ouders bij deze stap?

Tip: voer dit gesprek met alle relevante partijen. Wie moeten aanwezig zijn zowel vanuit beleid, onderzoek/monitoring en praktijk?

Het gezamenlijke gesprek over monitoring

Meten van activiteiten uit onze aanpak (korte termijn)

Denk bijvoorbeeld aan vragen als:

Zijn de voorgenomen acties uitgevoerd? (proces)

Hoeveel kinderen, jongeren en ouders hebben deelgenomen? (output)

Heeft deze activiteit de directe resultaten opgeleverd die we hadden verwacht? (outcome)

Hoe is onze samenwerking geweest? (proces)

Meten van maatschappelijke resultaten (lange termijn)

Denk bijvoorbeeld aan vragen als:

Hoe gaat het met kinderen en jongeren op de gestelde doelen (maatschappelijke resultaten)?

Hoe scoren we op de eerder in stap 4 geformuleerde indicatoren?

Stap 6

Maak afspraken over meten en bijsturen

Wat hebben we nodig om dit gesprek te voeren? Hoe kunnen we dit monitoren?

Besprek met elkaar voor alle niveaus (proces, output, outcome, effect) de volgende vragen:

Wat willen we nou echt meten en weten? Is de informatie echt noodzakelijk of interessant? Past wat we willen meten bij het doel van de activiteit?

Welke data verzamelen we? Hoe meten we die? Welke tools en input gebruiken we daarvoor?

Hoe vaak meten we? Is de frequentie van dataverzameling passend bij de activiteit?

Wie is verantwoordelijk voor de dataverzameling?

Borgen van monitoring

Hoe zorgen we dat we regelmatig het gesprek over de voortgang voeren?

Wat is het eerstvolgende moment?

Kunnen we dit koppelen aan reeds geplande periodieke overleggen?

Wie zijn daarbij aanwezig?

Wie leveren de gegevens/input voor dit gesprek?

Welke afspraken maken we daar nu over?

Stap 6

Maak afspraken over meten en bijsturen

Heb je dit stappenplan al een keer doorlopen, dan is het belangrijk om met elkaar voor de nieuwe cijfers/gegevens de onderstaande vragen te beantwoorden:

1. **Herkennen.** Hoe verhouden deze cijfers zich tot wat we dagelijks in onze praktijk zien?
2. **Begrijpen.** Kunnen we het beeld verklaren? Wat is het verhaal achter deze cijfers?
Zijn er groepen waarvoor het cijfer hoger/lager is?
3. **Wat vinden we ervan?** Welke cijfers willen we verbeteren?
4. **Welke (verbeter)acties halen we hieruit?** En hoe gaan we dat aanpakken?

Lees meer over een lerende cyclus: [midterm_maart_2021_met_andere_ogen.pdf \(aanpakmetandereogen.nl\)](#) (werkzaam element 4)

Stap 7

Voer het plan uit

Doel van deze stap

Ook in de periode van uitvoering is het nodig elkaar te blijven informeren over de voortgang en regelmatig te bevragen over het veerkrachtplan.

Resultaat na deze stap

We hebben het plan goedgekeurd, gaan ermee aan de slag en verankeren het zoveel mogelijk in regulier beleid en de bestaande organisatiestructuur. Ook hebben we afgesproken hoe we elkaar blijven informeren, om al lerend met elkaar duurzame effecten voor kinderen en jongeren te behalen.

Belangrijke vragen vooraf

Hoe betrekken we jongeren / ouders bij deze stap?

- ☐ Is het plan goedgekeurd door de gemeenteraad/gemeenteraden?
- ☐ Hebben de medezeggenschapsraden van de scholen ingestemd met het plan?

Contact onderhouden

Als iedereen aan de slag gaat met zijn deel van het plan is het belangrijk om met elkaar in verbinding te blijven. Maak gezamenlijke afspraken:

Wanneer en hoe informeren we elkaar over de voortgang van de activiteiten?

Hoe houden we iedereen aangehaakt?

Op welke momenten zoeken we elkaar op, ook buiten de doorlopende monitoringsgesprekken?

Hoe houden we de verbinding met ouders en jongeren?

Langdurige samenwerking

De steunpakketten vormen een tijdelijke financiële impuls. Door die gezamenlijk te benutten, vormen ze een kans om te werken aan duurzame samenwerking. Stel jezelf deze vragen:

Hoe verankeren we de huidige samenwerking in onze organisatiestructuren en in regulier beleid en uitvoering?

Hoe kunnen we deze gezamenlijke aanpak en werkwijze gebruiken om bestaande werkwijzen en culturen te veranderen? (minder verkokering en versnippering)